

Наталія Рекуненко

Шлюб не пропонувати

Дніпро · ЛІРА · 2021

УДК 821.161.2(477.63)'06-31

Р 36

Рекуненко Н. Т.

Р 36 Шлюб не пропонувати. Дніпро: Ліра, 2021. 216 с.

ISBN 978-966-981-512-5

Як жінці поєднати бажання реалізовувати свої здібності, творити і досягати з прагненням до щасливого сімейного життя? Справжнє кохання – чи для всіх воно? Може, чоловіки взагалі не здатні любити, може, вони лише шукають тих, з ким їм вигідно та зручно?

Героїня роману, виснажена важкими задушливими відносинами з одруженим коханим, вирішує радикально змінити життя, аби подолати самотність і розчарування. Вона розриває стосунки, переїжджає до іншого міста, змінює фах, з головою занурюється в нову цікаву роботу. Але ж вона залишається молодою привабливою жінкою, в якій є серце.

Присвячую моїй любій мамі

УДК 821.161.2(477.63)'06-31

ISBN 978-966-981-512-5

© Рекуненко Н. Т., 2005

© ЛІРА, 2021

— Ти поїдеш з нами на шашлики? — запитав він мене передсвяткового вечора у паузах між поцілунками.

— Ні.

— Чому?

— Бо там буде твоя дружина.

— Ти вже ненавидиш мою дружину? Чому?

— Бо вона — дружина.

Так уперше я озвучила свою нелюбов до заміжніх. До цього я зневажала їх мовчки — не випадало нагоди висловитися.

Мій батько переважну частину подружнього життя з моєю мамою зраджував її. Якимось випадково я навіть почувала його вихваляння: мовляв, якщо вишикувати всіх його полюбовниць, вервечка розтягнеться аж на декілька мікрорайонів. Я ненавиділа тих жінок, що робили нещасною мою любу маму.

У дитинстві я ненавиділа коханок, а тепер — іронія долі — я сама коханка і ненавиджу дружин. Мене драгує навіть саме слово «дружина» — ніби щось деренчить у вусі. Ненавиджу майже всіх, які трапляються на моєму шляху. Виняток становлять лише подруги: я їх не сприймаю як заміжніх жінок, та, зрештою, вони й не схожі на інших знаних мною дружин.

За якимось дивним збігом обставин усі жінки моїх одружених знайомих досі виявлялися, м'яко кажучи, нерозумними. Умовно я поділила їх на дві категорії: квочок та курочок — їх споріднює відсутність потягу до розумового та духовного зростання, самовдосконалення, але різнить штиб життя, зумовлений різними статками їхніх чоловіків.

Інтереси квочок обмежуються вузьким колом власної родини: вони не прагнуть нічого більшого, ніж опанувати приготування нового салату, сплести дитині нового светра, придбати останню модель пральної машини або цього літа нарешті змінити шпалери у спальні. Деякі з них можуть годинами копирсатися біля плити у тремтливому очікуванні того моменту, коли зголоднілий та стомлений годувальник урешті-решт прийде додому, скуштує новий чудо-пиріг та промурчить: «У-у, смачно!». Якщо ви ненароком зізнаєтеся таким, що не вмієте готувати борщ, вони дивляться на вас як на ущербне створіння і на вашому тлі ще більше виростають у власних очах зі своїми кулінарними чеснотами.

Вони вміють рахувати гроші — чоловікові, не свої. Своїх у них обмаль, якщо взагалі є: адже то не їхня справа — заробляти на сім'ю. У залежності від настрою та компанії вони або демонстративно пишаються своїм благовірним, за яким наче за кам'яною стіною: і цвяхи вбиває, і на нову сукню іноді дає; або нарікають, що не за того вийшли заміж: чоловік цілими днями сидить на роботі або допізна вештається з друзями, зарплатня його — «курки — й ті з нього сміються», вдома він ні до чого не прикладає рук, а ти його ще маєш годувати й обслуговувати.

Дружини-курочки, якщо й працюють, то теж не заради грошей, а щоб бути серед людей. Вони влаштовуються на таке місце, де є на кого подивитися та, головне, перед ким похизуватися. Утім, більшість із них про працевлаштування

зроду і не замислювалися: вони ж для того й заміж пішли, аби не турбуватися про кошти; нащо їм та кар'єра, коли у них є заможний чоловік — за незаможних такі не йдуть.

Вони ненавидять куховарити, прати, прибирати — навіть якщо напружуватися, стомлюватися, псувати манікюр, коли у магазинах продають готову їжу та напівфабрикати, на першому поверсі будинку розташоване чудове кафе, за два квартали працює непогана хімчистка і — о, диво цивілізації! — тепер існують прибиральниці на замовлення? Вони, на їхнє глибоке переконання, створені не для хатнього клопоту та економії, а для розкоші, модних бутиків, фітнесів, салонів краси та інших недешевих задовольень.

Усі ці жінки, як на мене, мають хибне уявлення про сенс буття. Перші вбачають його в абсолютному зреченні своїх здібностей, дарованих разом із життям (і навіть не думайте запевняти мене, що деякі жінки мають хист лише до виварювання борщів та стирання пороху і впродовж усього існування ці єдині свої здібності й розвивають), у нехтуванні собою заради когось — чоловіка, дітей, адже все, що вони роблять, вони роблять не для себе — для них: і салати готують, і светри плетуть, і одяг перуть. Другі вдаються до протилежної крайності: геть забувають про інших і дбають тільки про себе, причому опікуються виключно своєю зовнішньою оболонкою, бо вважають «природні дані» головним своїм талантом, на вдосконалення якого не шкода ані чужих грошей, ані свого часу.

З усіма цими жінками годі затівати розмови про останній роман Фавлза, останню стрічку Альмодовара чи, не приведи боже, про те, які шанси у «Нашої України» після наступних виборів створити парламентську більшість: вони майже з презирством запитують, про що йдеться, а потім з надмірною поблажливістю до вас, самотньої, кажуть, що

піклування про сім'ю або про себе забирає стільки часу, що їм ніколи цікавитися новинками літератури й кіно, не говорячи вже про цю нудну політику, від якої тільки спати хочеться. Проте вже за хвилину починають із захопленням переповідати сюжети якогось сльозливого мексиканського серіалу або читива на кшталт романів Стіл чи Донцової, потім ще розказують історії з життя щасливої подруги, яка зробила ліпосакцію стегон, та нещасливої, яка ніяк не може примусити чоловіка купити їй нову шубу, а на додачу пропонують телефон чудового масажиста або рецепт смачнющого рибного пирога. Ну хіба можна таке знести?

Однораз у крамниці я почула, як молодий хлопець із веселою вдачею, приміряючи не-підрахувати-котру пару черевиків і намагаючись розважити стомлену продавчиню, сказав їй: «Про чоловіка судять по тому, які в нього взуття, дружина та машина. Ось я і хочу зробити правильно перший крок». Так, либонь, по тих дружинах, котрих я зустрічала, слід було б судити і про їхніх чоловіків. Єдине, хоч і сумнівне, виправдання, яке я для них знаходжу, це вік одруження, адже молодість — то пора химерних уявлень і хибних спроб.

Уперше я стала коханкою не з власної волі й не усвідомлюючи цього.

Минув рік відтоді, як після закінчення навчання я влаштувалася на роботу, — достатній час, аби придивитися до мене, — й одного вечора, коли колектив щось святкував, співробітник запросив мене на побачення. Я лише знала його на ім'я й, іноді стикаючись у коридорі, віталася з байдужою привітністю колеги, втім зазначаючи мимохіть подумки, що цей молодий мужчина гарний, майже як принц із дівочих мрій. Перше побачення, відтак друге, третє, і коли він став усвідомлювати, що зі мною у нього не на один день,

що я можу стати найближчою людиною у світі, сказав боязко, що завтра ввечері розповість мені дещо важливе. Чому не сьогодні? Бо сьогодні він ще не наважується, і йому потрібен час, аби морально підготуватися. Натягнувши мої нерви, мов скрипковий майстер — струни, він пішов налаштовуватися на гру і за добу мого перебирання варіантів — що неприємно посилювало серцебиття — повернувся, аби підтвердити найжахливішу зі здогадок: він одружений. Тільки за паспортом, бо вже місяць із нею не живе й воліє якнайшвидше офіційно оформити розлучення та змінити документ — отримати новий, чистий, без тавра. (Потім я говорила йому, що місяць — надто малий термін для перевірки своєї здатності до нових стосунків та нездатності повернутися до старих.)

Чи є потреба проартикулювати, що він так і не розлучився з нею, чи це і без слів ясно?

У дні наших перших побачень він закохувався в мене. Настільки стрімко, що через два тижні зустрічань завів розмову про наше спільне життя.

Нам обом треба було шукати квартири: мені набрид гуртожиток, де я залишилася після закінчення університету, йому — будинок, у якому мешкали не тільки його батьки, в яких він тепер жив, а й дружина. Яюсь у вівторок, за обідом (у нас непомітно, сама собою почала складатися традиція по вівторках ходити обідати разом у «Макдональдс») я сказала, що слід, нарешті, купити газету з оголошеннями та підібрати варіанти.

— Спочатку ми знімемо квартири поруч, а потім вирішимо, що утримувати дві квартири — то задорого, і почнемо жити разом... — промовив він задумливо.

Я була вражена. Він хоче зі мною жити! За кілька хвилин, запиваючи смажену картоплю апельсиновим соком, він

підсилив враження, сказавши, що, на його думку, в нас вийде дуже миле спільне життя. О, солодкі нездійсненні мрії!

Того дня після роботи я придбала рекламну газету і вдома почала брати у прямокутники цікаві мені варіанти. Але обхід по квартирах, що могли нам обом підійти, все відкладався: заважали то мої, то його справи.

А втім, це жодним чином не зменшувало нашого щастя від спілкування одне з одним. Так, я впевнена: зі мною він був щасливий, ніби відчув друге дихання, ніби усвідомив, що для нього не все скінчено.

Однак це тривало недовго. Одного разу ми посварилися через якусь дрібницю, я прийшла миритися, а він першим почав вибачатися.

— Це все через те, що я не розумію, як мені бути, — говорив і ледь не плакав. — Я завжди знав її такою гордою, а тут — упала навколішки і почала благодати повернутися!

Мабуть, цей образ — горда дружина навколішках — запав йому в серце і вже не відпускав, безупинно муляючи.

Через місяць він став дивним, через два — відстороненим, чужим, не-моїм. Йому й не треба було нічого говорити, це було очевидно: він знову почав із нею жити. Запевнив, що лише через дитину («Дуже важко відмовити синові, коли він благає: „Татусю, не йди!“») і що це не надовго («Я сказала їй, що в моєму житті була жінка, яку я кохав і досі кохаю!»).

Я йому повірила. Простила і знову прийняла у моє життя. Попри те, що він став іншим. Він перестав бути тим, кого я покохала. У ньому відбулася зміна, помітна навіть ззовні. Він справляв враження людини, в якій відібрали надію на щастя, право на другий шанс і яка через це впала не у розпач — у байдужість. Він перестав бути моїм, хоча й її він не став. Відтоді він належав лише собі і ніхто, крім нього самого, його не цікавив.

Повернувшись до дружини, він не пішов від мене, бо як коханка, з якою можна душевно потеревенити, яка до того ж розумна й поділяє інтереси, я його, мабуть, цілком задовольняла. Іноді на питання, навіщо я йому здалася, він відповідав: «Ти жінка, яку я шукав усе життя». Я його і так без міри кохала, а цими словами (скоріш за все, брехливими) він мене ще більше до себе прив'язував.

Три роки — і це був для мене час суцільних мук — я вдавалася у химери: чекала, що він захоче, вирішить, наважиться змінити своє, а разом і моє життя. Як там у Вишне-вського? «Дал слабину — пришёл к тебе с повинной: хочу твоей быть сильной половиной...» Про те, що одного дня він прийде і скаже мені щось подібне, я нестямно, несамовито, відчайдушно мріяла.

Час від часу мені уривався терпець: я стомлювалася через своє надміру нервові марення ним, через його роздвоєність та невизнання певних зобов'язань переді мною (причому, він міг «залізною» пообіцяти провести зі мною вечір і проігнорувати мене) і демонстративно або мовчки йшла від нього. Припиняла наші стосунки... щоб кожного разу самій їх розпочати знову. Він ніколи не сперечався: ані коли я кидала його, ані коли верталася. Імовірно, він радий був іноді відпочити від мого надривного кохання, а згодом радий був знову користатися зисками, що знаходив у ньому.

Вихована на романтичних — не за літературним напрямком, а за суттю — романах, я говорила собі: якщо це так довго триває, якщо ми стільки разів розлучалися, а потім знову поверталися одне до одного, якщо, незважаючи на стільки перепон, ми досі разом, це ж має щось означати!

Я втішала себе вигадкою, що хтось там вгорі, в кого починаю вірити лише в скрутні часи, навмисне вигадує перешкоди, аби перевірити мої почуття, випробувати моє праг-

нення бути разом із коханою людиною, щоб змусити мене заслужити щастя, і тільки у разі, якщо я все це подужаю, я отримаю найжаданіший дарунок — оту «вистраждану спільність», про яку писав Фавлз. (Згодом я зрозуміла, що всілякі хитросплетіння долі можуть означати й те, що вони нікогисінько не означають: вони — мов облудний лабіринт, який, здається, веде до скарбів, а насправді заводить у глухий кут).

Нарешті, я згадувала пісню «Не отрекаются, любя!» — і це було моїм останнім аргументом на захист самої себе від гнітючих — через свою нещадну правдивість — думок про марність сподівань та власну безглуздість.

Три роки я не втрачала надії, хоча десь у глибині душі знала, напевно знала, що він не покине дружину заради мене. Він міг і мав це зробити лише заради себе, але з якоїсь незрозумілої мені причини його подружнє життя — якщо можна так сказати — почало його влаштовувати. Можливо, тому, що вона особливо не втручалася в його справи, не протестувала проти його розваг і тишилась вже з того, що він живе в її оселі, спить у її ліжку й іноді злягається з нею, як він казав, «через фізіологію».

З уривків його розповідей я подумки малювала її портрет. Коли йому було дев'ятнадцять, вона здавалася йому найгарнішою дівчиною у світі, тому він закохався й побрався; шлюб виявив, що, окрім принадної зовнішності, інших чеснот, корисних у подружньому житті, вона не має; вона ніколи не готує йому сніданків, не проводить його на роботу, не завжди робить йому подарунки до дня народження; до їхнього розриву у неї була звичка порпатися у його речах, гортати сторінки його записників і через свої знахідки влаштовувати скандали, а потім не розмовляти з ним кілька днів; після того, як вони знову зішлись, вона вгамувала — чи надовго? — свою шпигунську пристрасність; вона палить,

коли зустрічається з подругами, а маленький син по секрету із жахом розповідає про це бабусі; вона кинула роботу, пояснивши свій вчинок тим, що у колективі склалася несприятлива атмосфера (а на мене, у такий спосіб вона просто намагалася його ще більше до себе прив'язати, накинувши нього обов'язок утримувати не тільки сина, а й її).

Я страшенно його ревнувала, уявляючи, як він повертається увечері в ту квартиру, де мешкає вона, як засинає у їхньому спільному ліжку, прокидається, проводить з нею вихідні, відпустки. Хоча він її й не любить, думала я собі, але ж він не може весь час бути з нею набурмосеним: вони спілкуються, діляться одне з одним новинами за день, складають плани на наступну неділю, мабуть, буває, що й кіно разом дивляться або анекдоти одне одному переповідають і разом сміються з них — це ж життя.

Через нав'язливі повсякчасні роздуми про неї її з кожним днем ніби ставало все більше й більше у моєму житті. Вона, точніше її вигаданий мною образ, не давав мені спокою. Дійшло вже навіть до того, що, коли він цілував мене й називав пестливими іменами, я замість того, аби насолоджуватися близькістю з коханим чоловіком, думала про те, що він, либонь, і її так цілує і теж кличе «сонечком». Вона почала мені часто снитися, й усі сни були про те, як вона намагається нас із ним розлучити. Господи, скільки сліз я пролила через неї!

Ці мазохістські фантазії мене дратували, лютили — так народжувалася моя ненависть до жінки, яку я ніколи не бачила, але яка стояла на заваді моєму щастю. Так народжувалася моя ненависть до його дружини та дружин усього світу. І ця ненависть живилася ледь не щодня мимоволі чутими розмовами між жінками та між жінками й чоловіками: на роботі, у міському транспорті, у крамницях, на вулиці. За

якийсь час я такого наслухалася, так напостерігалася, що у мене навіть виникла легка відраза до шлюбу, в якому я добачила причину перетворення жінок на примітивних, обмежених створінь, більшість із яких дозволяє себе дурити, кривдити, використовувати.

Утім, поки я залишалася з ним, мені не варто було про це хвилюватися, адже з ним заміжжя мені на загрозувало.

За три довгих роки моє хворобливе кохання виснажило мене настільки, що я вже не відчувала в собі сил та бажання повноцінно жити. Я втратила спроможність радіти життю. Саме життя моє перетворилося на механічне, немов завчене існування, в якому була лише одна мета — щодня чекати на зустріч із ним, коханим. Але навіть тоді, коли ми залишалися удвох, я вже не відчувала ані жаданої втіхи, ані очікуваного полегшення.

Колись це мало припинитися. І якось, після нашого чергового побачення нашвидкуруч, я сказала собі: годі! Годі дозволяти маніпулювати собою, знущатися з себе, зневажати себе! Годі марнувати свої сили та почуття! Я більше не хочу, щоб все це — його шлюб, його дружина — якось стосувалося мене, я хочу перестати про це думати, перейматися через це! Годі!!!

Хтось один з нас трьох мав опинитися за бортом — і жереб витягнула я.

Я, безперечно, могла поставити його перед вибором, могла запропонувати йому два варіанти: або я, або вона. Могла, але не зробила цього. Бо знала: він не скористається цим правом вибору, свій вибір він уже зробив, і те рішення не на мою користь. І тому, щоб не розчаровуватися в ньому остаточно, щоб не посилювати свій і без того нестерпний біль, я просто сказала, що йду від нього. І цього разу вже остаточно.

Я сказала йому, що йду, а він, як зазвичай, і кроку не зробив услід за мною. Я досі намагаюся збагнути — чому? Не міг? Не хотів? Не вірив у те, що мені дійсно стане сил порвати з ним назавжди? Адже я стільки разів говорила, що йду, однак знову й знов поверталася.

Що б я не вигадувала, це будуть лише мої припущення. Я ніколи не розуміла мотивів його вчинків. Тобто я здогадувалася, але достеменно не знала — він майже ніколи нічого не пояснював, просто ставив мене перед фактом того чи іншого свого рішення, не обтяжуючи себе обґрунтуванням свого кроку і з'ясуванням мого ставлення до того.

Тепер мені здається, що я як слід і не знала його: скажімо, які книжки він читає і чи любить читати взагалі, якими принципами у житті він керується, про що мріє, до чого прагне, чого найбільше боїться або чи вірить він у Бога та потойбічне життя? Може, то моя вина, що я про все те не маю уявлення, я ж не питала його. Але, відверто кажучи, мені навіть на думку не могло спасти про таке його питати. Говорити з ним про всі ті речі мені було б не те що важко — якось незручно: він здається надто приземленою, надто «матеріальною» людиною, аби вести з ним розмови про духовне, високе, піднесене. Зазвичай ми теревенили про роботу, про його улюблені кінострічки, про мініфутбол, у який він грав із колегами щочетверга, про фотографію, якою він захоплювався (а я захоплювалася його мальовничими світлинами) або з'ясовували наші безперспективні стосунки, точніше — я говорила, дорікала, ставила риторичні питання, а він із неприхованою нудьгою на обличчі слухав.

Отже, я не знаю напевно, чому він не зупинив мене, не кинувся наздоганяти, навіть не зателефонував ані того дня, ані впродовж наступних двох тижнів. Чи, може, це черговий самообман, і насправді я все добре розумію і просто втішаю

себе надією, що спонукою була не його байдужість до мене, а навпаки — шире почуття та співчуття: буцімто, він усвідомлював, що я страждаю поруч із ним, і сподівався, що, пішовши, я спершу страждатиму менше, а згодом і геть його забуду та заживу собі щасливим життям?

Наступного дня після нашої з ним прощальної розмови, на моє щастя, у мене починалася відпустка: не треба було йти до офісу і піддаватися спокусі наче випадково натрапити йому на очі. Увечері я мала їхати до Феодосії, квитки на потяг уже лежали в моєму гаманці, залишалось зібрати речі.

Пакуючи валізу, я знову прокручувала в голові нашу останню розмову, потім подумки перенеслася на три роки назад: згадала, як все чудово починалося і як згодом те диво обернулося пеклом. Треба, треба було припинити ці стосунки відразу, як дізналася про його шлюб! Але тоді я була слабка, мені легше було з усім примиритися, ніж відмовитися від коханого.

А як буде цього разу? Чи впевнена я, що здужаю?

І раптом я збагнула, що, доки працюватиму там, де й він, я щодня, щохвилини — попри усі внутрішні заборони, підсвідомо — прагнутиму бодай на мить побачити його, хоча заздалегідь знатиму, що радість від зустрічі буде нетривалою і після неї знов почнуться муки.

Я усвідомила, що, доки ходитиму тими стежинами та вулицями, якими ходили ми разом, закохані, доки бачитимуся з тими людьми, які зустрічали нас разом, захоплених одне одним, доки житиму в тій квартирі, куди він приходив до мене, жадаючи моєї ніжності, я не знатиму спокою.

Я швидко вдяглася і пішла у видавництво — звільнятися. Директор допитувався про причину мого несподіваного вчинку, обіцяв підвищити зарплатню, якщо я через це йду,

малював чудові перспективи, які от-от відкриються, але я сказала йому, що він даремно витрачає слова, — справа не у більш високій зарплатні чи посаді, які мені десь запропонували, то особисте.

— Не ображайтеся і відпустіть, будь ласка! — попросила я.

— Добре, дівчинко, хоча мені дуже шкода тебе втрачати. Але ти знай, Іванно, якщо надумаєш повернутися, я з радістю візьму тебе назад, — сказав із сумом літній, щасливий у шлюбі, і через це, мабуть, м'який і доброзичливий директор, підписуючи мою заяву.

— Дякую, але я вже не повернуся.

Утім, я все ж таки повернулася у видавництво — через два тижні, коли приїхала з Феодосії. Щоправда, не надовго — лише на годину, аби остаточно владнати справи зі звільненням. Ішла до офісу без хвилювання — знала, що не зустріну його там — він свою відпустку ще не відгуляв.

За дві доби я покинула місто моєї трагедії. Я змінила його на Дніпропетровськ* — там мешкала моя старша сестра, яка давно кликала до себе, у якої я і оселилася. Я вирішила почати нове життя, де нічого не нагадувало б про моє невдале кохання.

Мені мало було поїхати з міста, в якому він жив, мені треба було ще й позбутися всіх речей, так чи інакше з ним пов'язаних. Він не робив мені подарунків, тому не було чого повертати, але були сукні, костюми, білизна, що я купувала спеціально для нього — аби він милувався, пишався мною. Я безжально порізала цей непотріб на клапті, а потім знищила нечисленні спільні фото: шматувала світлини й уявляла, буцімто цієї миті раз і назавжди розриваю усі ниточки, що прив'язують мене до нього. Якби ж воно так і було...

* 3 травня 2016 року місто Дніпро.

Я зробила іншу зачіску й пофарбувала волосся. Але моє бажання стати іншою людиною на цьому не вдовольнилося: слід було ще знайти заняття, не схоже на попереднє, все одно яке, аби нове і щоб не мало відношення до нього.

Дякувати творцям інтернету, з цим мені швидко пощастило. У мережі прочитала оголошення, що рекламна агенція «Реноме» шукає молоду жінку на посаду секретарки, потім знайшла на одному із сайтів резюме, яке мені дуже сподобалося кількістю вживаних вражаючих слів; за цим прикладом склала звіт про свою трудову біографію і навички, де описала свої професійні принади так, що вони — за абсолютної своєї правдивості — здалися мені радше вигаданими, ніж реальними; надіслала те резюме електронною поштою і наступного дня отримала запрошення на співбесіду.

Увійшовши до кабінету директора і вперше зустрівшись із ним поглядом, в якому прочитала неабияку цікавість до мене (що позаочі виникла у нього через моє вражаюче резюме, а потім посилилася через мою зовнішність, яка, схоже, припала йому до душі), я відразу відчула приємну впевненість (чи самовпевненість?), що роботу я вже знайшла. «Здається, місце секретарки у цій агенції мені гарантовано, хай навіть на нього претендує сотня більш здібних дівчат», — щось на кшталт цього я подумки сказала собі.

Директор, точніше президент, Владислав Олексійович Мідяк, молодий та симпатичний мужчина (єдиним його недоліком, що відразу кидався у вічі, була обручка на безіменному пальці правої руки), спочатку розпитав детальніше про мої обов'язки на попередній роботі та про причини звільнення, потім почав запитувати про «ексель» та діловодство, володіти якими має кожна секретарка. Я відверто збрехала: «Так, звісно», хоча насправді знайома була лише з одним «вордом», а інших програм, не говорячи вже про

діловодство, не знала, бо донині не мала у тому потреби. У Запоріжжі, де залишилася, отримавши диплом, я чотири роки працювала редакторкою у невеличкому приватному видавництві «Антей», а на секретарській справі розумілася лише настільки, наскільки дозволяли розмови про роботу з приятелькою — секретаркою у тому ж видавництві. Втім, моя необізнаність мене не бентежила: я купила «Самовчитель роботи на комп'ютері» та «Діловодство для чайників» і намірялася за кілька вечорів опанувати потрібні знання.

Потенційний працедавець, напевно, відчував мою нечесність, але не зважав на неї: було помітно, що я відразу йому сподобалася, що він відразу вирішив взяти мене на вакантне місце, але, оскільки не годилося говорити людині: «Вас прийнято», не поставивши їй жодного питання, він хвилин п'ятдесят удавав, ніби тестує мене, — чи, може, дійсно тестував?

Після комп'ютерних запитань почалася друга частина співбесіди, яка мені, що до цього мала у житті лише одну-єдину співбесіду з працевлаштування, здалася дивною, але щодо якої сестра мене згодом просвітила: виявляється, то тепер так модно — піддавати ймовірних підлеглих психологічним випробуванням. Президент, який, очевидно, начитався розумних книжок і тепер волів застосувати на практиці здобуті знання, цілком серйозно просив мене намалювати геометричні фігури, вибрати прийнятний для ока колір, погодитися чи ні із запропонованим твердженням. Не обійшлося і без особистих питань, не стільки, як я підозрюю, рекомендованих психологами, скільки викликаних звичайною чоловічою цікавістю: чи заміжня, чи маю коханого, чи хочу дітей і таке інше. Я дозволила йому втрутитися у свою приватну сферу рівно тою мірою, яку вважала припустимою: мої короткі відповіді скидалися на стандартну анкетну відвертість, але не більше того.

Повправлявшись досхочу в практичній психології та вдовольнивши — на перший раз — свою допитливість, президент подякував мені за візит і відпустив, пообіцявши, що мені повідомлять про будь-який результат нашої розмови.

Зателефонували з агенції вже наступного дня і знову запросили на співбесіду. Цього разу вона тривала п'ять хвилин.

— Пані Іванно, — звернення президента мені здалося майже урочистим; потім я зрозуміла — він говорив таким тоном, бо заздалегідь знав, що скаже мені наостанок. — У мене до вас лише три питання. Перше: ви палите?

— Ні.

— Дуже добре, бо я терпіти не можу тютюнового смороду й намагаюся не спілкуватися з курцями. Друге: чи боїтеся ви великої швидкості?

— Ні.

— І останнє: коли ви можете почати?

І хто після цього наважиться заперечувати, що у житті часто все вирішує не об'єктивна професійність, а суб'єктивна прихильність?

— Можу й завтра, якщо є потреба, — я намагалася бути стриманою, аби він, бува, не подумав, що мене переповнює радість, бо я у тому становищі, коли ладна погодитися майже на будь-яку роботу.

— Чудово. Приходьте завтра о дев'ятій. Даю вам тиждень на те, щоб увійти в курс наших справ. Ще тиждень на те, аби себе показати, а потім ми поговоримо про постійну платню. Згода? Тоді ласкаво просимо до рекламної агенції «Реноме»!

Так я почала працювати у новому місті й на новому місці. Відтепер — сказала я собі — робота і тільки робота має для мене значення, я зосереджуся тільки на ній, на неї спрямую всі свої думки та енергію. Лише бізнес і нічого особистого — я вирішила дотримуватися цього гасла ділових людей усьо-

Літературно-художнє видання

Рекуненко Наталія Тимофіївна

Шлюб не пропонувати

Коректура

Дизайн та верстка

Фото

Валентини Дєєвої

Олександри Нечай

Володимира Таразевича,

Наталії Рекуненко

та надані музеєм

«Літературне Придніпров'я»

ЛІРА

**ВИДАВНИЦТВО
ДРУКАРНЯ**

— ДНІПРО —

Підписано до друку 11.08.2021. Замовлення № 199.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 12,56. Наклад 300 прим.

Видавництво та друкарня ПП «Ліра ЛТД».
Вул. Наукова, 5, м. Дніпро, 49107.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
та розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 6042 від 26.02.2018.

dnipro.lira@gmail.com | +38 (067) 561-57-05 | lira.dp.ua